

ЗВІТ

про огляд витрат державного бюджету

у сфері відновлення та модернізації меліоративних систем

Головного розпорядника коштів державного бюджету Міністерства аграрної політики та продовольства України

Ціль проведення огляду витрат державного бюджету: удосконалення механізму реалізації державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, які використовують меліоровані землі, та організацій водокористувачів.

I. Опис поточної ситуації у сфері відновлення та модернізації меліоративних систем

Стратегією зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 року № 688-р (далі – Стратегія), та Планом заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2020 року № 1567-р, передбачено проведення комплексної інституційної та законодавчої реформи у сфері гідротехнічної меліорації земель та визначено заходи для ефективного та надійного функціонування меліоративних систем.

Одним із основних принципів, на яких базується Стратегія, є відокремлення функції управління водними ресурсами від функції управління інфраструктурою водного господарства та надання послуг. Діючим законодавством належним чином врегульовані питання щодо розподілу повноважень у сфері меліорації земель і експлуатації державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення.

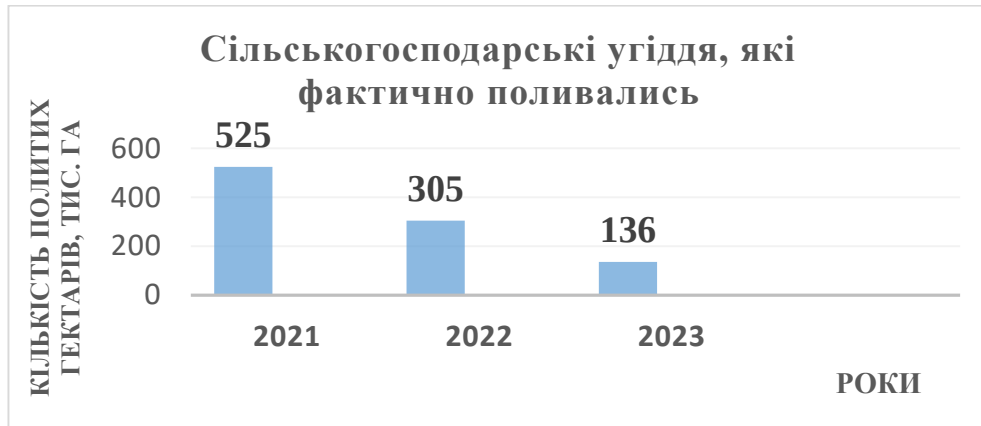
Постановою Кабінету Міністрів України від 24 травня 2021 року № 539 «Деякі питання розподілу окремих повноважень центральних органів виконавчої влади у сфері меліорації земель» (далі – постанова 539) було внесено зміни до Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 року № 614, та Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 року № 124, згідно з якими функції щодо формування та реалізації державної політики у сфері меліорації земель та експлуатації державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення, міжгосподарських зрошувальних і осушувальних систем передано від Міндовкілля до Мінагрополітики.

Також постановою 539 було внесено зміни до Положення про Державне агентство водних ресурсів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року № 393 (далі – Положення), та Положення про Державне агентство України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 року № 895, згідно з якими функції реалізації державної політики у сфері меліорації земель та експлуатації державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення, міжгосподарських зрошувальних і осушувальних систем передано від Держводагентства до Держрибагентства.

Аграрне виробництво є важливою галуззю народного господарства, на яку суттєвий вплив мають природні умови та інші фактори. Підвищення стійкості сільського господарства до змін клімату потребує розширення площ зрошення, реконструкції та будівництва нових зрошувальних та дренажних систем. Надійна робота меліоративних систем є передумовою результативної роботи аграрного сектору економіки в умовах змін клімату, через які близько 2/3 території

України знаходиться у зоні ризикованого землеробства, і площа цієї зони постійно зростає. Зрошення дозволяє стабільно отримувати високі врожаї сільськогосподарської продукції, що забезпечує продовольчу безпеку України та світу. Тому забезпечення сталого розвитку зрошуваного землеробства потребує належної державної підтримки аграріїв для відновлення, реконструкції, модернізації меліоративних систем.

В Україні обліковується 5,48 млн га меліорованих земель, у тому числі 2,17 млн га зрошуваних і 3,3 млн га осушуваних з відповідною меліоративною інфраструктурою.

У 2021 році фактично поливалось лише 525 тис. га, у 2022 році - 305 тис. га, а у 2023 році - 136 тис. гектарів.

Меліоративна інфраструктура, побудована у 60-х – 80-х роках минулого сторіччя є застарілою та неефективною. Меліоративні системи відпрацювали понаднормативний термін експлуатації, мають знос понад 85 % і потребують термінової модернізації та відновлення. Обладнання насосних станцій неефективне та енергозатратне, що в умовах дефіциту електроенергії є критичним для забезпечення подачі води в поливний сезон. Висока енергоємність процесів водоподачі та водорозподілу в умовах постійного підвищення тарифів на електроенергію разом з надмірними втратами води при транспортуванні обумовлюють підвищення вартості води для кінцевого споживача, що впливає на собівартість сільськогосподарської продукції та стримує сталий розвиток меліорації в Україні.

Крім того, руйнування Каховської ГЕС 06 червня 2023 року мало катастрофічні наслідки як для України, так і всього світу. Каховське водосховище було джерелом заповнення водою меліоративних систем та водогосподарських об'єктів комплексного призначення, які забезпечували гідротехнічну меліорацію земель на площі 584 тис. га у Запорізькій, Дніпропетровській та Херсонській областях. Знищення Каховського водосховища, як джерела водозабезпечення для населення, сільського господарства та промисловості, унеможливило водозабезпечення півдня України, призвело до повного припинення роботи водозаборів насосних станцій. Без джерела зрошення залишилось 94 % зрошувальних систем у Херсонській, 74 % – у Запорізькій та 30 % – у Дніпропетровській областях. Понад 350 зрошувальних насосних станцій та близько 1,1 тис. км меліоративних каналів не можуть використовуватись.

Разом з тим, існуюча структура та механізми фінансового забезпечення галузі меліорації не забезпечують її потреб на проведення повноцінних заходів з відновлення існуючої інфраструктури зрошення та дренажу, її модернізації та реконструкції. У сільгосптоваровиробників відсутня фінансова спроможність для проведення робіт з реконструкції та будівництва об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем, і це є перешкодою для розширення площ зрошення.

Слід зазначити, що для досягнення цілей Стратегії, у рамках визначених пріоритетних напрямів необхідно забезпечити ефективну взаємодію правового, організаційного, економічного та фінансового механізмів відновлення зрошення та дренажу.

Економічний механізм забезпечує дотримання принципів сталого розвитку територій та утримання високого рівня конкурентоспроможності, зокрема, шляхом: використання інструментів для формування сприятливих умов для залучення інвестицій на відновлення та модернізацію зрошувальних та дренажних систем; надання підтримки вітчизняному виробнику сільськогосподарської продукції.

Для підтримки аграріїв, які вирощують сільськогосподарську продукцію на зрошуваних землях, у 2021 році Мінагрополітики запроваджено новий напрям державної підтримки аграріїв та розроблено порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам, які використовують меліоровані землі (далі – Порядок), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2021 року № 1070 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам, які використовують меліоровані землі» (далі – постанова № 1070).

Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» Мінагрополітики передбачено видатки загального фонду 4 665,0 млн грн за бюджетною програмою 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» (далі – бюджетна програма).

Постановою Кабінету Міністрів України від 08 лютого 2017 року № 77 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки сільгосптоваровиробників» визначено напрями використання бюджетних коштів за бюджетною програмою, зокрема, на державну підтримку сільськогосподарських товаровиробників, які використовують меліоровані землі.

Наказом Мінагрополітики від 22 червня 2021 року № 43 (зі змінами) затверджено Розподіл коштів за напрямами бюджетної програми на 2021 рік, згідно з яким визначено обсяг коштів за напрямом «Державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників, які використовують меліоровані землі» у сумі 50 000 тис. гривень.

Порядком використання коштів було передбачено, що державна підтримка у вигляді бюджетної дотації надається на одиницю оброблюваних угідь у розмірі до 25 % вартості (без урахування ПДВ) введених у експлуатацію внутрішньогосподарських зрошувальних систем із використанням зрошення дощуванням (матеріали, засоби для реконструкції існуючих та/або будівництва нових систем, дощувальна техніка, канали, трубопроводи нижчого рівня, інша запірна арматура) або краплинного зрошення (матеріали, засоби), але не більше як:

7500 грн на один гектар оброблюваних угідь для зрошення дощуванням без урахування вартості поливної техніки;

19500 грн на один гектар оброблюваних угідь для зрошення дощуванням з урахуванням вартості поливної техніки;

18750 грн на один гектар оброблюваних угідь для краплинного зрошення.

До Мінагрополітики надійшло 19 заявок на отримання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам, які використовують меліоровані землі, та документи до них. Заявки та документи від 9 суб'єктів господарювання не відповідали положенням Порядку і були відхилені. За результатами роботи комісії Мінагрополітики 7 суб'єктів господарювання увійшли до переліку сільгосптоваровиробників, яким нарахована бюджетна дотація на одиницю оброблюваних угідь.

У 2021 році державну підтримку отримали суб'єкти господарювання в Черкаській, Миколаївській, Херсонській та Дніпропетровській областях за побудовані об'єкти інженерної

інфраструктури внутрішньогосподарських зрошувальних систем на суму 16 745,874 тис. грн, на площі оброблюваних угідь 4,9 тис. га.

Зокрема, державну підтримку за відновлену/побудовану зрошувальну мережу з введеними в експлуатацію об'єктами інженерної інфраструктури зрошувальних систем отримали сільськогосподарські товаровиробники у Дніпропетровській області на суму 1 611,0 тис. грн, Миколаївській - 90,417 тис. грн, Херсонській - 1 256,277 тис. грн та Черкаській - 13 788,180 тис. грн. Обсяг бюджетної дотації для реконструкції та/або будівництва внутрішньогосподарських зрошувальних систем для зрошення дощуванням без урахування вартості поливної техніки становив 9 360,181 тис. грн. Обсяг бюджетної дотації для реконструкції та/або будівництва внутрішньогосподарських зрошувальних систем для зрошення дощуванням з урахуванням вартості поливної техніки становив 7 385,693 тис. грн.

- передбачено Законом України про Державний бюджет
- надано державної підтримки сільгосптоваровиробникам, які використовують меліоровані землі у 2021 році

Наказом Мінагрополітики від 22 червня 2021 року № 43 (зі змінами) затверджено перерозподіл бюджетних коштів за напрямками бюджетної програми на 2021 рік. Наказом Мінагрополітики від 23 грудня 2021 року № 459 було внесено зміни до паспорта бюджетної програми на 2021 рік відповідно до фактичних результативних показників за бюджетною програмою.

17 лютого 2022 року прийнято Закон України «Про організацію водокористувачів та стимулювання гідротехнічної меліорації» (далі – закон про ОВК), реалізація якого сприяє створенню умов для ефективного проведення гідротехнічної меліорації на земельних ділянках сільськогосподарського призначення, збільшення виробництва сільськогосподарської продукції та створення нових робочих місць. В рамках реалізації окремих положень закону про ОВК Мінагрополітики розроблено та Урядом прийнято постанови Кабінету Міністрів України, а саме:

від 5 серпня 2022 року № 866 «Про внесення змін до Порядку проведення інвентаризації земель»;

від 27 серпня 2022 року № 962 «Про затвердження модельного статуту організації водокористувачів»;

від 30 серпня 2022 року № 973 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 77 і від 11 жовтня 2021 р. № 1070»;

від 30 серпня 2022 року № 974 «Про визначення рівнів показників продуктивності насосної станції, яка передана у власність організації водокористувачів»;

від 27 вересня 2022 року № 1077 «Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України щодо стимулювання меліорації земель».

Разом з цим видано:

наказ Державного агентства меліорації та рибного господарства України від 12 вересня 2022 року № 276 «Про деякі питання оприлюднення інформації щодо діяльності організацій водокористувачів на офіційному веб-сайті Державного агентства меліорації та рибного господарства»;

наказ Міністерства економіки України від 11 листопада 2022 року № 4552 «Про затвердження Зміни № 9 до національного класифікатора ДК 002:2004».

Діючим законодавством належним чином врегульовані усі питання стосовно створення організацій водокористувачів (далі – ОВК), реєстрації у Державному земельному кадастрі інформації про меліоративну мережу, отримання організаціями водокористувачів меліоративних об'єктів у власність та реєстрації в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно прав власності таких організацій на об'єкти інженерної інфраструктури меліоративних систем.

Для підтримки виробників вітчизняної дощувальної техніки та обладнання, стимулювання використання вітчизняної техніки та обладнання, яке за своїми техніко-технологічними характеристиками не поступається імпортним аналогам та для підтримки сільгосптоваровиробників, які використовують дощувальну техніку та обладнання вітчизняного виробництва, закуплену у вітчизняних виробників та/або їх дилерів, та провадять сільськогосподарську діяльність на землях сільськогосподарського призначення із застосуванням гідротехнічної меліорації постановою Кабінету Міністрів України від 26 січня 2022 року № 47 внесено зміни до постанови № 1070. Сільгосптоваровиробники мають змогу придбати техніку і обладнання вітчизняного виробництва для проведення гідротехнічної меліорації, які включені до переліку вітчизняної техніки та обладнання для агропромислового комплексу, вартість яких частково компенсується за рахунок бюджетних коштів, затвердженого Мінекономіки відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 березня 2017 року № 130 (далі – постанова № 130).

На виконання закону про ОВК внесено відповідні зміни до постанови № 1070 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2022 р. № 973), відповідно до яких передбачено бюджетну дотацію ОВК для відновлення переданих їм у власність насосних станцій. Така дотація встановлюється для переданих у власність ОВК непрацюючих насосних станцій або насосних станцій, показники продуктивності якої є нижчими за визначений Кабінетом Міністрів України рівень.

Бюджетна дотація надається ОВК для відновлення, реконструкції, модернізації, капітального ремонту насосних станцій, які введені в експлуатацію після відповідних робіт (зокрема заміна та ремонт насосно-силового обладнання, здійснення заходів з енергозбереження) у період з 1 листопада попереднього року по 31 жовтня поточного року. Відшкодовується вартість капітального ремонту, модернізації та/або реконструкції насосної станції, яка передбачена проектно-кошторисною документацією та підтверджена вартістю основних фондів згідно з актами приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (типова форма ОЗ-2).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 10 березня 2022 року № 245 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» кошти Державного бюджету України на 2022 рік, передбачені Мінагрополітики на фінансову підтримку сільськогосподарських товаровиробників, відповідно до бюджетної програми спрямовано до резервного фонду державного бюджету з метою оперативного забезпечення потреб сектору безпеки та оборони в умовах воєнного стану, введеного в Україні відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (із змінами).

У зв'язку з цим, у 2022 році державна підтримка за зазначеним напрямом не надавалась.

У 2023 році на виконання Законів України «Про державну підтримку сільського господарства України», «Про організації водокористувачів та стимулювання гідротехнічної меліорації земель» прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1110 «Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам, які використовують меліоровані землі, та організаціям водокористувачів».

За напрямом «Державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників, які використовують меліоровані землі та організацій водокористувачів» у 2023 році передбачено державних коштів у сумі 199 000 тис. гривень.

До Державного аграрного реєстру у 2023 році було подано 420 заявок на отримання державної підтримки за напрямом «Державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників, які використовують меліоровані землі та організацій водокористувачів». Мінагрополітики проаналізувало потребу у відновленні меліоративних систем по областях.

№ п/п	Область	Кількість поданих заявок на державну підтримку
1	Вінницька	30
2	Волинська	12
3	Дніпропетровська	42
4	Донецька	3
5	Житомирська	15
6	Закарпатська	6
7	Запорізька	4
8	Івано-Франківська	1
9	Кіровоградська	22
10	Київська	14
11	Луганська	0
12	Львівська	9
13	Миколаївська	65
14	Одеська	57
15	Полтавська	20
16	Рівненська	9
17	Сумська	7
18	Тернопільська	5
19	Харківська	13
20	Херсонська	17
21	Хмельницька	16
22	Черкаська	25
23	Чернігівської	20
24	Чернівецька	8
	Всього:	420

Найбільшу кількість заявок було подано сільгосптоваровиробниками із Одеської, Миколаївської, Дніпропетровської, Кіровоградської, Черкаської та Полтавської областей.

Із 24 підписаних сільгосптоваровиробниками заявок на отримання державної підтримки 16 заявок не відповідали положенням Порядку (відсутні проектно-кошторисна документація, декларація про готовність об'єкта до експлуатації або сертифікат про прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта, передбачена для відновлення/будівництва меліоративних

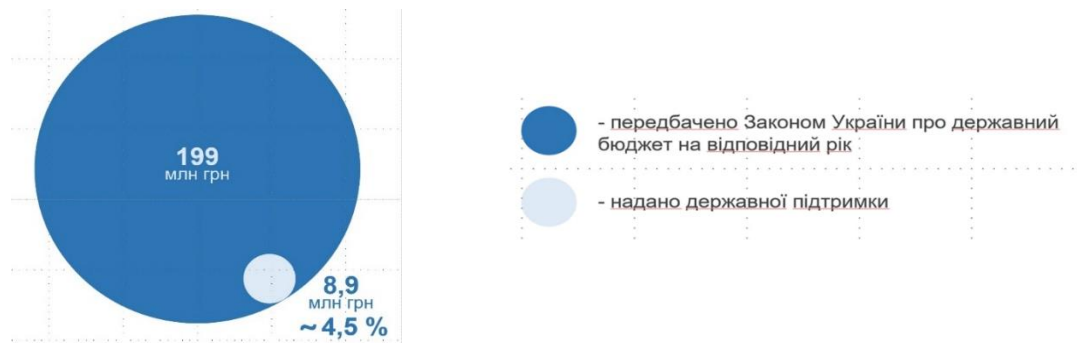
систем дощувальна техніка та поливне обладнання іноземного виробництва та ін.) і були відхилені.

Напрями державної підтримки		
Дотація на будівництво та/або реконструкцію систем для зрошення дощуванням без урахування вартості поливної техніки й обладнання	Дотація на будівництво та/або реконструкцію систем для зрошення дощуванням з урахуванням вартості поливної техніки й обладнання	Дотація на будівництво та/або реконструкцію систем для краплинного зрошення з урахуванням вартості обладнання
Кількість відхилених заявок по областях		
Черкаська – 2 Кіровоградська – 1 Одеська – 4 Полтавська – 1	Дніпропетровська – 1 Полтавська – 1 Закарпатська – 1	Тернопільська – 1 Миколаївська – 1 Івано-Франківська – 1 Вінницька – 2
Всього: 8	3	5

До розгляду комісії Мінагрополітики було прийнято – 7 заявок

Напрями державної підтримки		
Дотація на будівництво та/або реконструкцію систем для зрошення дощуванням без урахування вартості поливної техніки й обладнання	Дотація на будівництво та/або реконструкцію систем для зрошення дощування з урахуванням вартості поливної техніки й обладнання	Дотація на будівництво та/або реконструкцію систем для краплинного зрошення з урахуванням вартості обладнання
Кількість поданих заявок на комісію Мінагрополітики по областях		
Полтавська – 1 Черкаська – 4 Одеська – 1	-	Хмельницька – 1
Всього: 6	-	1

За результатами роботи комісії Мінагрополітики було прийнято рішення про включення до реєстру одержувачів бюджетних коштів державної підтримки сільгосптоваровиробників, які використовують меліоровані землі суб'єкти господарювання, яким нарахована бюджетна дотація на суму 8 864,509 тис. грн.

Варто зазначити, що у звітній період у зв'язку із значними економічними потрясіннями кошти, передбачені у загальному фонді державного бюджету на виконання заходів за цим напрямом бюджетної програми не були використані в повній мірі через ряд причин, а саме:

через збройну агресію рф, особливо у зв'язку з руйнацією Каховської ГЕС і припиненням функціонування Каховського водосховища, значна частина меліорованих земель півдня України в Херсонській, Миколаївській та Запорізькій областях, на яких було передбачено проведення робіт з реконструкції, модернізації, будівництва об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем, знаходяться на тимчасово окупованих, замінованих територіях; залишились без джерела зрошення, що унеможливує проведення зазначених робіт; було зруйновано виробничі потужності, меліоративну інфраструктуру;

внаслідок збройної агресії рф ускладнився процес відновлення, будівництва меліоративних систем сільгосптоваровиробниками та введення їх в експлуатацію через відсутність у сільгосптоваровиробників фінансової можливості для відновлення об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем;

значна частина дощувальної техніки та обладнання для проведення гідротехнічної меліорації, яка була зазначена у проектно-кошторисній документації та придбана сільгосптоваровиробниками для зрошення дощуванням або краплинним зрошення, була іноземного виробництва, що не відповідало пунктам 10, 11 Порядку, згідно з якими бюджетна дотація надається на поливну техніку та насосне обладнання лише вітчизняного виробництва;

передача цілісних майнових комплексів, державних підприємств, установ і організацій, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2022 року № 714-р «Про передачу цілісних майнових комплексів державних підприємств, установ та організацій до сфери управління Державного агентства з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм», а також передача інших меліоративних систем і державного майна, що використовується для їх належної експлуатації із сфери управління Держводагентства до сфери управління Держрибагентства, не була завершена. Така ситуація перешкодила ОВК реалізувати набуття ними прав, визначених статтею 21 закону про ОВК та подати документи для отримання державної підтримки на відновлення насосних станцій.

Мінагрополітики проаналізувало потребу сільгосптоваровиробників у відновленні та будівництві меліоративних систем відповідно до поданих заявок на державну підтримку та у 2024 році внесено зміни до постанови № 1070.

II. Узагальнена інформація про результати оцінки ефективності реалізації державної політики та відповідних витрат державного бюджету з відповідними висновками щодо:

актуальності та узгодженості цілей і завдань державної політики, визначених стратегічними і програмними документами

Цілі та завдання державної політики у сфері відновлення та модернізації меліоративних систем актуальні та узгоджені з наступними стратегічними і програмними документами:

Стратегія зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року;

План заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року;

Закон України «Про меліорацію земель»;

Закон України «Про організацію водокористувачів та стимулювання гідротехнічної меліорації»;

Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України»;

Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 року № 124;

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2022 року № 714 «Про передачу цілісних майнових комплексів державних підприємств, установ та організацій до сфери управління Державного агентства з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм».

Актуальність бюджетної програми полягає у тому, що державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників, які використовують меліоровані землі спрямована на розвиток зрошувального землеробства в умовах змін клімату, особливо на півдні України, де без зрошення неможливо отримувати сталі врожаї сільськогосподарських культур. Наразі, у зв'язку із кліматичними змінами вирощування аграрної продукції без поливів не ефективно і в інших регіонах країни.

Зазначений напрям бюджетної програми залишається актуальним для подальшої реалізації, тому що сприяє задоволенню потреби сільгосптоваровиробників у ефективному проведенні гідротехнічної меліорації, підтримує аграріїв у їх бажанні реконструювати наявні та/або будувати нові зрошувальні системи, розширювати площі зрошувальних земель для підвищення врожайності сільськогосподарських культур.

відповідності витрат бюджету пріоритетам державної політики, визначеним стратегічними і програмними документами

Бюджетні кошти використовуються в межах відповідних бюджетних призначень, визначених законом про Державний бюджет України на відповідний рік. Підходи до реалізації державної політики, здійснення витрат з державного бюджету за бюджетною програмою визначені стратегічними і програмними документами. Видатки державного бюджету на відновлення та модернізацію меліоративних систем, узгоджуються з пріоритетами державної політики, визначеними Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» та Планом пріоритетних дій Уряду на 2023 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 березня 2023 року № 221.

відповідності витрат бюджету встановленим вимогам, правильності та повноти їх розрахунку в бюджетних документах

Підготовка бюджетних запитів, складання паспортів бюджетних програм та внесення змін до паспортів бюджетних програм здійснюється відповідно до норм бюджетного законодавства. Розподіл та використання коштів здійснюється згідно з положеннями Порядку.

Відповідно до Бюджетного Кодексу України головний розпорядник бюджетних коштів розробляє та протягом 45 днів з дня набрання чинності законом про Державний бюджет України затверджує за погодженням з Міністерством фінансів України паспорт бюджетної програми, з урахуванням вимог наказу Міністерства фінансів України від 29 грудня 2002 року № 1098 «Про паспорти бюджетних програм», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 21 січня 2023 року за № 47/7368.

Також у визначені терміни Мінагрополітики подає Міністерству фінансів України звіт про виконання паспортів бюджетних програм.

Під час підготовки паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, Мінагрополітики використовує планові та звітні показники, щорічні звіти про діяльність, внутрішньогосподарський облік, оперативну інформацію від обласних військових адміністрацій, сільгосптоваровиробників, водогосподарських організацій, результати наукових досліджень у сфері меліорації земель.

зв'язку між витраченими коштами та отриманим результатом

Рівень виконання завдань програми в частині підтримки сільськогосподарських товаровиробників забезпечує досягнення їх мети. Результативні показники бюджетної програми характеризують ступінь досягнення поставленої мети, виконання завдань бюджетної програми та досягнення цілей.

Використання коштів державного бюджету у сфері відновлення та модернізації меліоративних систем забезпечило отримання соціально-економічний ефект, зокрема, дозволило покращити стан інженерної інфраструктури меліоративних систем, мінімізувати ризики припинення подачі води під час вегетаційного періоду та збільшити продуктивність вирощування аграрної продукції.

Так, у 2021 році за напрямом бюджетної програми державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників, які використовують меліоровані землі, було визначено обсяг коштів у сумі 50 000 тис. гривень. Державну підтримку отримали суб'єкти господарювання за побудовані об'єкти меліоративної інфраструктури внутрішньогосподарських зрошувальних систем на суму 16 745,874 тис. грн в Черкаській, Миколаївській, Херсонській та Дніпропетровській областях.

Область	Культура	Площа, га	Врожайність, ц/га	Сума державної підтримки, тис. грн	Врожайність з урахування використання меліорації, ц/га
Дніпропетровська	соняшник	214,80	23,3	1 611,00	25,6
Миколаївська	озима пшениця	19,50	42,0	90,417	46,2
Херсонська	ріпак	286,62	25,1	1 256,277	26,9
Черкаська	кукурудза	4 417,71	85,0	13 788,18	120,9
Всього:		4 938,63	Середня врожайність 43,9	16 745,874	Середня врожайність 54,9

Проведені витрати були пов'язані з конкретними результатами: було побудовано зрошувальні мережі, які склались з комплексу трубопроводів, будівель насосних станцій, напірних трубопроводів для подачі води, черг зрошувальних систем та ін. За напрямом державної підтримки для зрошення дощуванням без урахування вартості поливної техніки було побудовано об'єкти інженерної інфраструктури зрошувальних систем на площі оброблювальних угідь 3 876,9 га. Зрошувальну мережу з введеними в експлуатацію об'єктами інженерної інфраструктури зрошувальних систем з урахування вартості поливної техніки було побудовано на площі оброблювальних угідь 1 061,7 га.

В середньому врожайність по чотирьом основним сільськогосподарським культурам, які вирощувались на поливних землях, збільшилась та становила 54,9 ц/га, проти 43,9 ц/га без застосування зрошувальних технологій.

У 2023 році державну підтримку отримали сільгосптоваровиробники в Черкаській, Одеській та Полтавській областях за відновлені або побудовані об'єкти інженерної інфраструктури зрошувальних систем на суму 8 864,509 тис. грн на площі близько 1,4 тис. га. В середньому врожайність сільськогосподарських культур, на поливних землях в результаті відновлення/побудови зрошувальних систем збільшилась від 1,5 до 2,5 рази.

Область	Культура	Площа, га	Врожайність, без зрошення т/га	Врожайність при застосуванні зрошення, т/га	Збільшення врожайності використанні зрошення, разів
Полтавська	Гібридна кукурудза на насіння	404,15	Без зрошення не можна вирощувати		
	Цукровий буряк		50,0	78,0	1,5
	Соя		3,0	4,0	1,3
Одеська	Пшениця	828,29	4,3	5,0	1,2
	Соняшник		1,1	2,0	1,8
Черкаська	Кукурудза на насіння	138,44	Без зрошення не можна вирощувати		
	Кукурудза товарна		7,0	12,0	1,7
	Соя		1,0	2,5	2,5
	Пшениця		3,5	8,0	2,3
Всього:		1370,88			

Головними факторами, що негативно вплинули на результативність бюджетної програми у 2022-2023 роках стали: широкомасштабне вторгнення російських військ в Україну, тимчасово окуповані, заміновані території, особливо в південному регіоні країни, припинення функціонування Каховського водосховища, зруйнована меліоративна інфраструктура, порушена логістика, відсутність достатніх фінансів у аграріїв для будівництва, реконструкції об'єктів інженерної інфраструктури.

Для удосконалення механізму державної підтримки та покращення зв'язку між витраченими коштами та отриманим результатом Мінагрополітики вносило зміни до Порядку.

ефективності надання публічних послуг за рахунок бюджетних коштів, рівня забезпечення потреб, задоволення інтересів отримувачів/користувачів і надавачів публічних послуг

Надання Мінагрополітики публічних послуг за бюджетною програмою не передбачено законодавством.

повноти (інформативності) та якості документів, що формуються головним розпорядником бюджетних коштів і застосовуються у бюджетному процесі (бюджетні запити, паспорти бюджетних програм тощо)

Мінагрополітики як головний розпорядник бюджетних коштів у бюджетних запитах, паспортах бюджетної програми, звітах про виконання паспортів бюджетної програми надає повну та актуальну інформацію щодо виконання бюджетної програми у сфері відновлення та модернізації меліоративних систем.

ефективності системи управління бюджетними коштами

Законом України про Державний бюджет України передбачено Мінагрополітики на відповідний рік видатки загального фонду за бюджетною програмою за напрямом державна

підтримка сільськогосподарських товаровиробників, які використовують меліоровані землі та організацій водокористувачів. Нижче наведено результативні показники бюджетної програми та аналіз їх виконання.

Результативні показники бюджетної програми та аналіз їх виконання

Показники	Одиниця виміру	Джерело інформації	Затверджено у паспорті бюджетної програми за 2021 рік	Фактичні результативні показники, досягнуті за рахунок касових видатків за 2021 рік	Затверджено у паспорті бюджетної програми за 2022 рік	Фактичні результативні показники, досягнуті за рахунок касових видатків за 2022 рік	Затверджено у паспорті бюджетної програми за 2023 рік	Фактичні результативні показники, досягнуті за рахунок касових видатків за 2023 рік
Обсяг державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам, які використовують меліоративні землі, у тому числі:	тис. грн	Внутрішньогосподарський облік	16 746,0	16 746,0			150 000,0	8 864,5
бюджетна дотація для реконструкції та/або будівництва внутрішньогосподарських зрошувальних систем для зрошення дощуванням без урахування вартості поливної техніки	тис. грн	Внутрішньогосподарський облік	12 374,0	9 360,2			45 000,0	8 864,5
бюджетна дотація для реконструкції та/або будівництва внутрішньогосподарських зрошувальних систем для зрошення дощуванням з урахуванням вартості поливної техніки	тис. грн	Внутрішньогосподарський облік	4 372,0	7 385,7			45 000,0	
бюджетна дотація для краплинного зрошення	тис. грн	Внутрішньогосподарський облік	-	-			60 000,0	

Обсяг державної підтримки організаціям водокористувачів для відновлення переданих у власність таким організаціям насосних станцій	тис. грн	Внутрішньогосподарський облік	-	-			49 000,0	
продукту								
Площа оброблюваних угідь з введеними в експлуатацію реконструйованими та/або побудованими зрошувальними системами для зрошення дощуванням, по якій надано дотацію без урахування вартості поливної техніки	га	Внутрішньогосподарський облік	1 649,8	3 876,9			3 396,0	1 370,9
Площа оброблюваних угідь з введеними в експлуатацію реконструйованими та/або побудованими зрошувальними системами для зрошення дощуванням, по якій надано дотацію з урахуванням вартості поливної техніки	га	Внутрішньогосподарський облік	224,2	1 061,7			2 308,0	-
Площа оброблюваних угідь з введеними в експлуатацію системами краплинного зрошення, по яким надано бюджетну дотацію	га	Внутрішньогосподарський облік	-	-			3 200,0	-
Кількість сільгосптоваровиробників, яким надано бюджетну дотацію за відновлення існуючих та/або будівництво нових зрошувальних систем для зрошення дощуванням без урахування вартості поливної техніки та обладнання	осіб	Внутрішньогосподарський облік	-				7,0	4,0

Кількість сільгосптоваро-виробників, яким надано бюджетну дотацію за відновлення існуючих та/або будівництво нових зрошувальних систем для зрошення дощуванням з урахування вартості поливної техніки та обладнання	осіб	Внутрішньо господарський облік		-			4,0	-
Кількість сільгосптоваро-виробників, яким надано бюджетну дотацію за будівництво систем краплинного зрошення	осіб	Внутрішньо господарський облік	-	-			10,0	-
Кількість організацій водокористувачів, яким передано у власність насосні станції для відновлення	од	Внутрішньо господарський облік	-	-			8,0	-
ефективності								
Обсяг дотації сільгосптоваровиробникам вартості витрат на 1 га оброблювальних угідь вартості витрат для зрошення дощуванням без урахування вартості поливної техніки	грн	Постанова КМУ від 11.10.2021 № 1070	7 500	2414,4			7 500	6 466,3
Обсяг дотації сільгосптоваро-виробникам вартості витрат на 1 га оброблювальних угідь для зрошення дощуванням з урахування вартості поливної техніки	грн	Постанова КМУ від 11.10.2021 № 1070, внутрішньо господарський облік	19 500	6956,5			19 500	
Обсяг дотації сільгосптоваро-виробникам вартості витрат на 1 га оброблювальних угідь для краплинного зрошення та насосного обладнання	грн	Постанова КМУ від 11.10.2021 № 1070, внутрішньо господарський облік	18 750	-			18 750	
Середній обсяг бюджетної дотації на одну організацію водокористувачів, якій передано у власність		Внутрішньо господарський облік	-				4 083,3	

насосну станцію для відновлення								
якості								
Збільшення врожайності сільськогосподарських культур при використанні зрошувальних систем до попереднього року	від с.	Внутрішньо господарський облік	25	25			30	30

Відхилення фактичних показників від запланованих пояснюється тим, що сільськогосподарським товаровиробникам здійснено виплати за результатами поданих ними заявок та документів до них, відповідно до вимог постанови № 1070.

Для підвищення ефективності використання коштів та удосконалення державної підтримки аграріїв, які використовують гідротехнічну меліорацію, було внесено відповідні зміни до постанови № 1070.

III. Варіанти досягнення цілі огляду

1. Опис варіанта 1

1.1. Назва варіанта. Зміни до механізму надання державної підтримки сільгосптоваровиробникам, які використовують меліоровані землі та організаціям водокористувачів для ефективного і прозорого залучення та розподілу державної підтримки для українських аграріїв

1.2. Завдання, спрямовані на реалізацію варіанта 1.

Цей варіант містить зміни до механізму державної підтримки на виконання Законів України «Про Державний бюджет України на 2023 рік», «Про державну підтримку сільського господарства України», «Про організації водокористувачів та стимулювання гідротехнічної меліорації земель».

Законом України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» за бюджетною програмою Мінагрополітики як головному розпоряднику бюджетних коштів передбачено видатки загального фонду 201 000,0 тис. гривень.

Наказом Мінагрополітики від 13 січня 2023 року № 38 затверджено Розподіл коштів за напрямками бюджетної програми на 2023 рік, згідно з яким визначено обсяг коштів за напрямом «Державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників, які використовують меліоровані землі та організацій водокористувачів» у сумі 199 000 тис. гривень.

Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1110 «Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам, які використовують меліоровані землі, та організаціям водокористувачів», якою було спрощено процедуру подання сільгосптоваровиробниками заявки та документів через Державний аграрний реєстр та збільшено суму державної підтримки на 1 гектар оброблюваних угідь.

Відповідно до Порядку використання коштів бюджетні кошти спрямовуються для надання бюджетної дотації товаровиробникам на безповоротній основі у розмірі до 25 відсотків вартості витрат (без урахування ПДВ), здійснених відповідно до затвердженої в установленому порядку проектної документації, але не більш як:

13250 гривень на 1 гектар оброблюваних угідь для зрошення дощуванням без урахування вартості поливної техніки і обладнання для поливу;

25300 гривень на 1 гектар оброблюваних угідь для зрошення дощуванням з урахуванням вартості поливної техніки та насосного обладнання для поливу вітчизняного виробництва;

24500 гривень на 1 гектар оброблюваних угідь для краплинного зрошення з урахуванням вартості обладнання для краплинного зрошення та насосного обладнання вітчизняного виробництва.

Бюджетна дотація надається товаровиробникам на:

проведення робіт з реконструкції існуючих та/або будівництва нових систем за введені в експлуатацію меліоративні системи, зокрема з використанням зрошення дощуванням або краплинного зрошення (матеріали, засоби, канали, трубопроводи, запірна арматура, інші гідротехнічні споруди), без урахування вартості засобів, техніки та обладнання для зрошення у період з 1 листопада попереднього року до 31 жовтня поточного року;

придбання техніки та обладнання (дощувальна техніка та запчастини до них, насосне обладнання та запчастини до нього) або краплинного зрошення (матеріали та основні засоби) вітчизняного виробництва у період з 1 листопада попереднього року до 31 жовтня поточного року.

Отримувачі, зареєстровані у Державному аграрному реєстрі, подають заявку на отримання бюджетних коштів та документи до неї через особистий електронний кабінет Реєстру, на які накладається електронний підпис отримувача, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису.

ОВК бюджетна дотація надається для відновлення, реконструкції, модернізації, капітального ремонту насосних станцій, які введені в експлуатацію після відповідних робіт (зокрема заміна та ремонт насосно-силового обладнання, здійснення заходів з енергоефективності) у період з 1 листопада попереднього року по 31 жовтня поточного року у розмірі до 50 відсотків вартості витрат (без урахування ПДВ), здійснених відповідно до затвердженої в установленому порядку проектної документації.

Форма заявки для надання державної підтримки затверджена наказом Мінагрополітики від 26 вересня 2023 року № 1713 «Про затвердження форм для надання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам, які використовують меліоровані землі, та організаціям водокористувачів», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 жовтня 2023 року за № 1738/40794.

Наказом Мінагрополітики від 20 жовтня 2023 року № 1839 внесено зміни до наказу Мінагрополітики від 07 лютого 2022 року № 59 «Про затвердження складу комісії Мінагрополітики для надання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам, які використовують меліоровані землі, та організаціям водокористувачів».

Мінагрополітики проведено засідання комісії для надання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам, які використовують меліоровані землі, та організаціям водокористувачів, на якому було визначено розмір бюджетної дотації за кожним отримувачем та прийнято рішення про включення відповідного заявника до переліку сільгосптоваровиробників, яким нарахована бюджетна дотація.

Наказом Мінагрополітики від 08 грудня 2023 року № 2130 «Про затвердження розподілу бюджетних коштів між товаровиробниками, передбачених Мінагрополітики у державному бюджеті за бюджетною програмою 2801580 на 2023 рік» затверджено розподіл бюджетних коштів.

За підсумками 2023 року державну підтримку отримали сільгосптоваровиробники в Черкаській, Одеській та Полтавській областях за відновлені або побудовані об'єкти інженерної інфраструктури зрошувальних систем на суму 8 864,509 тис. грн на площі близько 1,4 тис. га.

№ п/п	Область	Сума держпідтримки, тис. грн	Площа, забезпечена зрошенням, га
1	Полтавська область	3 972,455	404,15
2	Черкаська область	641,830	48,44
3	Черкаська область	1028,085	90,0
4	Одеська область	3222,139	828,29
	Всього:	8 864,509	1 370,88

Згідно з даними внутрішньогосподарського обліку досягнуто збільшення врожайності сільськогосподарських культур при використанні відновлених зрошувальних систем до попереднього року приблизно у 2,5 рази.

1.3. Прогноз очікуваного впливу реалізації варіанта на сферу

Об'єкти впливу	Очікуваний вплив
Отримувачі/користувачі публічних послуг	Надання Мінагрополітики публічних послуг у сфері відновлення та модернізації меліоративних систем не передбачено законодавством
Об'єкти впливу	Надання Мінагрополітики публічних послуг у сфері відновлення та модернізації меліоративних систем не передбачено законодавством
Гендерна рівність	Реалізація бюджетної програми не впливає на гендерну рівність
Інфраструктура надання послуг	Надання Мінагрополітики публічних послуг у сфері відновлення та модернізації меліоративних систем не передбачено законодавством
Екологія	Заходи з відновлення та модернізації меліоративних систем позитивно впливають на вирощування сільськогосподарської продукції, пом'якшуючи негативні наслідки змін клімату
Інше	

1.4. Фінансово-економічне обґрунтування варіанта

Відповідно до Порядку державна підтримка надається товаровиробникам на: проведення робіт з реконструкції існуючих та/або будівництва нових систем за введені в експлуатацію меліоративні системи, зокрема з використанням зрошення дощуванням або краплинного зрошення (матеріали, засоби, канали, трубопроводи, запірні арматури, інші гідротехнічні споруди), без урахування вартості засобів, техніки та обладнання для зрошення; придбання техніки та обладнання (дощувальна техніка та запчастини до них, насосне обладнання та запчастини до нього) або краплинного зрошення (матеріали та основні засоби) вітчизняного виробництва.

Для підтримки аграріїв, які використовують гідротехнічну меліорацію, в Порядку було збільшено обсяги дотації сільгосптоваровиробникам вартості витрат на 1 га оброблювальних угідь, а саме: для зрошення дощуванням без урахування вартості поливної техніки та обладнання – 13,250 тис. грн; для зрошення дощуванням з урахування вартості поливної техніки та обладнання – 25,300 тис. грн; для краплинного зрошення – 24,500 тис. грн;

Під час розрахунку результативних показників бюджетної програми враховувались планові та звітні показники, щорічні звіти про діяльність, внутрішньогосподарський облік, оперативна інформація від обласних військових адміністрацій, сільгосптоваровиробників, водогосподарських організацій, результати наукових досліджень у сфері меліорації земель.

Згідно з розподілом бюджетних коштів, затвердженого наказом Мінагрополітики від 08 грудня 2023 року № 2130, державну підтримку отримали сільгосптоваровиробники на суму 8 864,509 тис. грн. В результаті введених в експлуатацію реконструйованих та/або побудованих зрошувальних системам площа оброблювальних угідь збільшилась на 1 370,9 га.

1.5. Ризики реалізації варіанта

Ризик	Шляхи запобігання/мінімізації ризику
Ускладнення процесу передачі майна до ОВК	Узгодження позиції заінтересованими органами виконавчої влади у питаннях передачі меліоративного майна
Неможливість отримання державної підтримки при використанні дощувальних машин і обладнання іноземного виробництва	Для проведення гідротехнічної меліорації використовувати дощувальну техніку та обладнання вітчизняного виробництва
Відсутність коштів у балансоутримувачів державного гідромеліоративного майна, призначених для сплати ПДВ при передачі майна у власність ОВК	Передбачення таких коштів для балансоутримувачів державного майна

1.6. Заходи, відповідальні виконавці та строки їх реалізації

Назва заходу	Відповідальний виконавець	Строк реалізації	Індикатор виконання
Надання державної підтримки сільгосптоваровиробникам та організаціям водокористувачів	Мінагрополітики Держрибагентство	2023 рік	Відновлені, реконструйовані об'єкти інженерної інфраструктури меліоративних систем. Збільшення площі зрошуваних угідь.

2. Опис варіанта 2

2.1. Удосконалення механізму надання державної підтримки сільгосптоваровиробникам, які використовують меліоровані землі та організаціям водокористувачів для реконструкції та/або нового будівництва меліоративних систем та застосування вимог Закону України «Про адміністративну процедуру» для наближення до стандартів Європейського Союзу та Організації економічного співробітництва та розвитку.

2.2. Завдання, спрямовані на реалізацію варіанта 2

Цей варіант розроблено на виконання Законів України «Про Державний бюджет України на 2024 рік», «Про державну підтримку сільського господарства України», «Про адміністративну процедуру» та закону про ОВК з метою удосконалення механізму надання державної підтримки аграріям, які провадять сільськогосподарську діяльність із застосуванням гідротехнічної меліорації, та ОВК. На виконання Закону України «Про адміністративну процедуру» було внесено зміни до Порядку для наближення законодавства України до стандартів Європейського Союзу та Організації економічного співробітництва та розвитку.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» за бюджетною програмою Мінагрополітики як головному розпоряднику бюджетних коштів передбачено видатки загального фонду 205 000,0 тис. гривень. Відповідно до бюджетної програми за напрямом державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників, які використовують меліоровані землі, та організацій водокористувачів передбачено 200 000 тис. гривень.

Наказом Мінагрополітики від 23 серпня 2024 року № 2825 «Про внесення змін до розподілу коштів за напрямами бюджетної програми КПКВК 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників на 2024 рік» затверджено обсяг коштів за напрямом «Державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників, які використовують меліоровані землі, та організацій водокористувачів» у сумі 100 000,00 тис. грн (зміни до паспорта бюджетної програми на стадії підготовки).

Постановою Кабінету Міністрів України від 30 травня 2024 року № 628 внесено зміни до Порядку, затвердженого постановою № 1070. Внесення змін обумовлене необхідністю удосконалення державної підтримки сільгосптоваровиробникам, які використовують меліоровані землі та провадять сільськогосподарську діяльність із застосуванням гідротехнічної меліорації, для проведення робіт з реконструкції/модернізації існуючих та/або будівництва нових систем за введені в експлуатацію меліоративні системи, а також ОВК для відновлення, реконструкції, модернізації, капітального ремонту насосних станцій.

Мінагрополітики проаналізувало надання державної підтримки за зазначеним напрямом за 2021 та 2023 роки. Проаналізувавши подані заявки на отримання державної підтримки встановлено, що у 2021 та 2023 роках 79 % заявок було подано на державну підтримку будівництва та/або реконструкції систем зрошення дощуванням або краплиного зрошення без врахування дощувальної техніки. Саме проведення робіт з реконструкції та/або нового будівництва інженерної інфраструктури меліоративних систем, каналів, трубопроводів, насосних станцій та інших гідротехнічних споруд найбільше потребували фінансової підтримки, особливо після припинення функціонування Каховського водосховища.

Слід зазначити, що у 2024 році Урядом відновлена програма часткової компенсації державою вартості сільгосптехніки та обладнання українського виробництва, відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва, затвердженого постановою № 130, та оновлено Перелік вітчизняної техніки та обладнання для агропромислового комплексу, вартість яких частково компенсується коштами державного бюджету. Таким чином сільгосптоваровиробники мають змогу придбати техніку і обладнання вітчизняного виробництва для зрошення дощування та краплинного зрошення і отримати часткову компенсацію її вартості.

Для удосконалення механізму державної підтримки аграріїв передбачено:

урахування положень Закону України «Про адміністративну процедуру» для наближення українського законодавства до європейських стандартів та встановлення прозорих та чітких правил взаємодії між органами влади та сільгосптоваровиробниками;

виключення з напрямів бюджетної дотації товаровиробникам компенсації вартості витрат на 1 гектар оброблюваних угідь для зрошення дощуванням з урахуванням вартості поливної техніки та насосного обладнання для поливу вітчизняного виробництва та для краплинного зрошення з урахуванням вартості обладнання для краплинного зрошення та насосного обладнання вітчизняного виробництва;

доповнення Порядку нормою, щодо затвердження Мінагрополітики розподілу/перерозподілу бюджетних коштів за напрямами;

збільшення розміру бюджетної дотації товаровиробникам з 25 до 50 % вартості витрат за проведення робіт з реконструкції та/або нового будівництва меліоративних систем за прийняті в експлуатацію меліоративні системи (без урахування податку на додану вартість), але не більше як 26 500 гривень на 1 гектар оброблюваних угідь, на яких здійснюється гідротехнічна меліорація, без урахування вартості дощувальних машин;

уточнення механізму внесення відомостей про отримувача бюджетних коштів до Державного аграрного реєстру, а також надання можливості подання документів у паперовій формі для організацій водокористувачів;

уточнення напряму бюджетної дотації для організації водокористувачів на відновлення, реконструкції, модернізації, капітального ремонту насосних станцій, які прийняті в експлуатацію після відповідних робіт (передбачених проектною документацією).

Бюджетна дотація надається товаровиробникам за проведення відповідно до затвердженої в установленому порядку проектної документації робіт з реконструкції та/або нового будівництва меліоративних систем, що прийняті в експлуатацію у період з 1 листопада попереднього року до 31 жовтня поточного року.

Бюджетна дотація надається ОВК для відновлення, реконструкції, модернізації, капітального ремонту насосних станцій, які прийняті в експлуатацію після відповідних робіт (передбачених проектною документацією) у період з 01 листопада попереднього року по 31 жовтня поточного року у розмірі до 50 % вартості витрат (без урахування ПДВ), здійснених відповідно до затвердженої в установленому порядку проектної документації.

Вищезазначені зміни до механізму надання державної підтримки сприятимуть створенню умов для відновлення та будівництва об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем, збільшенню площі земель, на яких застосовується гідротехнічна меліорація, мінімізації ризиків припинення подачі/відведення води під час поливного сезону та підвищенню ефективності сільського господарства.

Реалізація цього напрямку державної підтримки забезпечить підтримку сільськогосподарських товаровиробників, що провадять діяльність на землях сільськогосподарського призначення із застосуванням гідротехнічної меліорації та створеним ОВК, сприятиме збільшенню валового виробництва сільськогосподарських культур, наповненню державного бюджету за рахунок збільшення податків за сільськогосподарську продукцію та забезпеченню продовольчої безпеки держави в умовах військової агресії російської федерації та прогресуючих кліматичних змін.

Детальний аналіз виконання бюджетної програми буде проведено після завершення реалізації заходів бюджетної програми у 2024 році на основі фактичних результативних показників, досягнутих за рахунок касових видатків за 2024 рік.

2.3. Прогноз очікуваного впливу реалізації варіанта на сферу

Об'єкти впливу	Очікуваний вплив
----------------	------------------

Отримувачі/користувачі публічних послуг	Надання Мінагрополітики публічних послуг у сфері відновлення та модернізації меліоративних систем не передбачено законодавством
Надавачі публічних послуг	Надання Мінагрополітики публічних послуг у сфері відновлення та модернізації меліоративних систем не передбачено законодавством
Гендерна рівність	Досягнення цілі у зазначеній сфері не містить гендерних аспектів та не впливає на гендерну рівність
Інфраструктура надання послуг	Надання Мінагрополітики публічних послуг у сфері відновлення та модернізації меліоративних систем не передбачено законодавством
Екологія	Заходи з відновлення та модернізації меліоративних систем позитивно впливають на екологію, пом'якшуючи негативні наслідки змін клімату шляхом регулювання водно-повітряного режиму поверхневого шару ґрунту. Охорона довкілля є пріоритетним завданням при будівництві та експлуатації меліоративних систем
Інше	

2.4. Фінансово-економічне обґрунтування варіанта

Не потребує додаткового фінансування з Державного бюджету України та здійснюється за рахунок коштів державного бюджету в межах видатків загального фонду Мінагрополітики за бюджетною програмою.

2.5. Ризики реалізації варіанта

Ризик	Шляхи запобігання/мінімізації ризику
Затягування процесу передачі меліоративного майна	Завершення процесу передачі меліоративного майна від Держводагентства до Держрибгентства
Неможливість проведення робіт з відновлення або нового будівництва меліоративних систем на значних територіях через військові дії, замінування територій	Проведення робіт з розмінування територій Допомога у розвитку сільськогосподарської діяльності з використанням гідротехнічної меліорації в інших регіонах країни
Відсутність коштів у балансоутримувачів державного гідромеліоративного майна на сплату ПДВ при передачі майна у власність ОВК	Передбачення таких коштів для балансоутримувачів державного майна

2.6. Заходи, відповідальні виконавці та строки їх реалізації

Назва заходу	Відповідальний виконавець	Строк реалізації	Індикатор виконання
Надання державної підтримки сільгосптоваровиробникам та організаціям водокористувачів	Мінагрополітики Держрибагентство	2024 рік	Побудовані або реконструйовані меліоративні системи Збільшення врожайності сільськогосподарських культур

IV. Порівняння варіантів

Критерії порівняння	Варіант 1	Варіант 2
Вплив на витрати та надходження бюджету	199,0 млн грн Здійснюється в межах видатків, передбачених у державному бюджеті на відповідний рік	100,0 млн грн Здійснюється в межах видатків, передбачених у державному бюджеті на відповідний рік
Сильні сторони	Створено умови для відновлення об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем	Покращення умов для сільгосптоваровиробників для проведення реконструкції або нового будівництва об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем та подання заявок та отримання державної підтримки
Слабкі сторони	Відсутність в ОВК можливостей подаватись на державну підтримку для відновлення насосних станцій	Оцінка слабких сторін буде визначена після завершення програми надання державної підтримки у 2024 році
Ризики	Ускладнення процесу передачі меліоративного майна до ОВК Відсутність коштів у балансоутримувачів державного гідромеліоративного майна на сплату ПДВ при передачі майна у власність ОВК	
Інші		

Пропозиції робочої групи щодо оптимального варіанта для досягнення цілі огляду

За результатами обговорення на засіданнях робочої групи було визначено, що обидва варіанти для досягнення цілі огляду витрат є важливими для відновлення і розвитку гідротехнічної мелорії в Україні та підтримки сільгосптоваровиробників, які вирощують аграрну продукцію на меліорованих землях.

Враховуючи те, що варіант 1 було реалізовано у 2023 році, оптимальним варіантом для досягнення цілі огляду витрат є варіант 2. Реалізація цього варіанту сприятиме стимулюванню сільгосптоваровиробників застосовувати гідротехнічну меліорацію для підвищення інтенсивності сільськогосподарського виробництва та вирощування високорентабельних сільськогосподарських культур.

Стабільність та безперервність надання державної підтримки щороку сприятиме плануванню сільгосптоваровиробниками заходів з розвитку гідротехнічної меліорації, відновлення та/або будівництва об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних мереж та передбачення видатків, необхідних для їх реалізації.

V. Окремі позиції членів робочої групи

Розглянути можливість державної підтримки ОВК для відновлення меліоративної мережі, у тому числі у зоні осушення, внесення змін до законодавства, розширити напрямки державної підтримки

На сьогодні сільгосптоваровиробники мають можливість отримати державну підтримку у вигляді дотацій на відновлення та будівництво нових меліоративних систем. Разом з цим, ОВК, яке складається із сільгосптоваровиробників, що об'єдналися для ефективного проведення гідротехнічної меліорації, має право на дотацію лише для відновлення непрацюючих насосних станцій, у тому числі дренажних насосних станцій у зоні осушення.

У зв'язку з цим, необхідно розширити можливості державної підтримки ОВК в частині реконструкції та/або нового будівництва меліоративних мереж, у тому числі і об'єктів інженерної інфраструктури дренажних систем у зоні осушення.